

Peter Rørdams prædiken 13. søndag efter trinitatis

Taler

Peter Rørdam
Præst

Dato

21. august 1864

Omstændigheder**Prædikentekst**

Lukasevangeliet kapitel 10, vers 23-38

Det er usikkert, hvor prædikenen er holdt.

1 Luc. 10. 23—38.

Det Evaugelium, vi idag har oplæst, er at betragte som et Maleri; og paa dette Maleri finde vi tvende Hovedfigurer, Mennesket, som faldt iblandt Røvere, og
5 den barmhjertige Samaritan. Var Samaritanen ikke kommen, havde det varet et sørgeligt Billede; men fordi Samaritanen kom, og kom med Lægedom, er det et saare frydefuldt og vederqvægende Billede.

”Et Menneske gik fra Jerusalem til Jericho; og han faldt iblandt Røvere; og
10 Røverne kladte ham af og slog ham halvdød; og saa lod de ham ligge;” saa taler Herren. Men Jerusalem er paa Dansk Fredens By; og Fredens By er den hellige almindelige Menighed, den Part af Menneskeslægten, som Vorherre Jesus Christus styrer og regjerer; thi kun Vorherre Jesus Christus skaber Fred i Hjertet og Fred i Byerne og Fred i Landet. Jericho er paa Dansk Palmestaden, Seirens
15 By; men den By finde vi ikke paa Landkortet; den By ligger i Himlen; og i den By boer Herren legemligt, den korsfæstede og gjenopstandne, med alle de Kæmper, som ”Striden har stridt og Døden har lidt,” og, som iførte med hvide Klæder, staae for Guds Throne, med Palmegrene i deres Hænder, og synge med høi Røst: Saliggjørelsen tilhører vor Gud, som sidder paa Thronen og Lammet.

20 Naar vi beskue et Maleri, ønske vi at forstaae, hvad Maleren egentligt vil sige os. Men ved dette sørgelige Billede, der fremstiller os et Menneske, der er falden iblandt Røvere, afmaler Herren os den hele Menneskeslægt, Eder og mig, som vi er af Naturen og efter Fødselen. Thi af Naturen og efter Fødselen høre vi Alle til
25 den faldne Slægt; Alle er vi faldne fra Gud formedelst Synden, der boer i vort Bryst; Alle er vi skilte fra Gud formedelst Døden; men Døden er Syndens Straf.

Af Naturen og efter Fødselen er vi Alle faldne blandt Røvere; og Røverne er vore onde Tanker, Lyster og Begjæringer, saasom Vellyst, Livets Bekymringer, Begærlighed efter Penge, Magt og Høihed, Misundelse, Løgn, falskhed, Svig, Feighed og Frygt med Fraadseri og Drukkenskab. Men vore onde Tanker, Lyster og Begjæringer kan lignedes med Røvere; thi de onde Tanker, Lyster og Begjæringer klæde os af, idet de udplyndre, udsuge og udhule Hjertet, og derved baade Forstanden og Følelsen, Villien og Indbildningskraften; og de flaae os, saa vi kan ingen Vegne komme, idet de fortære ogsaa vore Sandser; thi Du seer og hører Alt ved Skinnet af den Synd, som regjerer i Dig. Men de onde Tanker, Lyster og Begjæringer kan ogsaa passende lignedes ved Røvere, fordi de har deres Udspring fra Djævelen, den gamle Menneske-Morder, der i Begyndelsen stjal Menneske-Hjertet fra Vorherre, og gjennemborede Menneske-Hjertet med saa mange Smerter.

Men jeg beder Eder Alle vel at betragte Mennesket, som faldt blandt Røvere, og dernæst at tænke over, hvad dette Billede betyder, at det er Dig selv, som Du er af Naturen, der er afmalet; thi angaaende Menneskenaturen gjentager sig stadigt tvende Vildfarelser. Den ene Vildfarelse er Pharisæernes, som mene, at vi af vor egen Kraft og Fornuft kan gjøre Reisen og fuldende Reisen til Palmestaden. Men Herren siger udtrykkeligt, at Mennesket, som faldt iblandt Røvere, blev liggende, og at han blev liggende halvdød; men en halvdød Mand kan ikke flytte sig selv. Den anden Vildfarelse er Pietisternes, som mene, at den oprindelige Menneske Natur er, ved Syndefaldet, uddøet og forsvunden. Men Herren siger ikke, at Røverne tog Mennesket med sig til deres Hule; Herren siger, at Røverne slog Manden, dog ikke heelt død, men halvdød, saa at Liv var der dog i ham, saa meget Liv, at han kunde helbredes, komme paa Benene igjen og fortsatte Reisen; men ved Samaritanens Hjalp.

Kjære Venner! Lader os betragte os selv under Billedet af det Menneske, som faldt blandt Røvere, at vi aldrig skal blive storagtige; thi en halvdød Mand har Intet at rose sig af, om han end ellers er aldrig saa begavet. Men lader os ogsaa betragte os selv i dette sørgelige Billede, at vi aldrig skal fortvivle over al den Syndighed, der endnu hænger ved os; thi saalænge der er Liv, er der Haab. Hvem er saa Du? Hvad siger Du om Dig selv? Hvo sig selv ophøier, skal fornedres; men hvo sig selv fornedrer, skal ophøres.

Ved dette Billede, der forestiller en Reisende, der faldt iblandt Røvere, afmaler Herren os dernæst den hellige almindelige Menighed, de Troende og Døbte.

Thi kjære christne Venner! skjøndt vi er komne til Fredens By, og Fredens Fyrste er vor Hyrde og Konge, det er dog ikke blot i Verden, at der er Røvere; ogsaa i Menigheden kommer der Røvere. "Vogter Eder for de falske Profeter, som komme til Eder i Faare-Klæder, men er indvortes rivende Ulve;" saa taler Herren til hele sin Menighed. At vogte sig for den vantro og fordærvede Slægt, falder ikke saa svært; sværere er det at vogte sig for Røverne, der er i Menigheden. Thi ogsaa fra Mennesker, der holde sig til de Troendes Forsamling, kan der udgaae mange og svære Fristelser. Tænk paa Ananias og Saphira! Men allersværest er det, at vogte sig for de Røvere, der endnu bygge og boe i vort eget Hjerte; thi endnu have vi ikke overvundet alle Fristelser: endnu er vi ikke frelst fra alt Ondt. "Dersom vi sige, at vi har ingen Synd, bedrage vi os selv, og Sandheden er ikke i os. Dersom vi sige, at vi ikke har syndet, gjøre vi Gud til en Løgner, og hans Ord er ikke i os." Paatider kommer der meget Ondt op i os Alle; vi trænge Alle til den apostoliske Formaning: "Haver ikke Lyst til det Onde." Derfor, naar vi i Aften komme til den Bøn: "Forlad os vor Skyld, som vi forlade vore Skyldnere," lader os da tænke paa Mennesket, der paa Reisen fra Fredens By til Palmestaden faldt iblandt Røvere; men lader os tillige komme Jesum Christum ihu; thi endnu idag træder Herren frem for os, og han beder for os, at Helvede med alle dets Røvere ikke skal faae Magt over os; men at vi maae faae fuldkommen Omvendelse og fuldkommen Syndsforladelse; og, at vi maa frelses fra alt Ondt paa Sjæl og Legeme, Gods og Rygte, og naae til den levende Guds Stad og til Englenes mange Tusinde. Thi kun Himlen er fri for Røvere.

Naar vi høre om Mennesket, der faldt iblandt Røvere, og som blev klædt af, og slaaet halvdød, komme vi fremdeles til at tænke paa vort Folk og paa vort Fædreland. Thi det Danske Folk er faldet iblandt Røvere; og Røverne er de Preussere og Østerrigere; og Røverne staae endnu i Landet; thi vi har ikke jaget dem ud. Tyskerne har røvet ikke blot vore Heste og vore Køer, vort Brød og vort Suul, men de har røvet vor Fred og vor Frihed og vort Modersmaal; og Tusinder af vore Danske Brødre har de gjort til deres Trælle. Og Tydskerne har klædt os af og de har slaaet os halvdøde; dog Gud være lovet, ikke heelt døde; thi endnu er der Liv i os; og saalænge der er Liv, er der Haab. Og endnu er han iblandt os den fromme Herre og Gud, som ikke knækker det brudte Rør, eller slukker den rygende Tande.

At vi nu maatte faae Forstand paa os selv, tale vi, angaaende det indvortes Rige i vort Hjerte, videre saaledes: Vi veed Alle, hvad det er at være Syndens Trælle og Slaver; tænk Dig om! Maaskee Du ogsaa veed, hvad det er, at være Menneskenes

105 Træl; og, hvad det er at blive forført af slet Selskab. Og dette veed vi ogsaa, **at**
det altid er ene og alene vor egen Skyld, naar de onde Tanker, Lyster og
Begjæringer faae Magten inde i vort Hjerter; thi vi blive aldrig fristede over vor
Evne. Vi veed, som det Visseste af Alt, at saalænge Hjerter bliver ved at vaage,
saa jeg vaagen stiler efter de Retfærdiges Opstandelse og det evige Liv, uden at
110 høre efter, hvad mit eget onde Sind, eller den fordærvede Slægt siger; og saa
længe jeg bliver ved med at bede Vorherre Jesum Christum, at han vil vogte og
beskjærme mig, og at han vil styrke mig til at gjøre sikkre Trin paa den smalle
Vei, — saalænge kan Røverne ingen Magt faae over mig, fordi Jesus Christus er
stærkere end Djævelen, og alle deres Frelser, som troer paa hans Kjærlighed.
115 Men, naar vi glemme Fredens By og Seirens By; naar vi glemme Fredens Fyrste
og Seirens Fyrste; naar vi, istedetfor at jage Røverne ud — i Vorherres Jesu Navn
og ved hans Hjælp, — selv kalde paa Røverne og hæle med Røverne, selv nære de
onde Tanker, Lyster og Begjæringer og omgaaes med dem, nu vel, saa gaaer det
inde i Hjertet, som det, i gamle Dage, gik med Israel, Vorherre giver os i
120 Røvernes Vold, og Vorherre giver Røverne Magt til at klæde Hjertet af, og til at
slaae os og til at lægge os øde; thi den Synd, et Menneske bedriver, bliver han
overgivet til, og straffet med.

Angaaende det indvortes Rige staaer det fast, at det altid er vor **egen Brøde**,
125 naar vi blive Syndens Trælle. Men, hvad der gjelder om det indvortes Rige,
gjelder ogsaa om det udvortes Rige. Dyrebare Venner! Tyskerne staae i Landet,
og de herske over os! Men vi har ogsaa, gjennem lange Tider og paa mange
Maader, selv lært Tyskerne "at være Herrer over os." Det er i den Deel gaaet os,
som det forud gik Israel med Babylonierne (Jer. 13,21). Vi har selv opelsket
130 Tyskheden iblandt os, og ringeagtet Danskheden. Midt under den forrige Krig
med Tyskerne indførte vi Tysk som Hoved-Sproget i alle Danmarks lærde
Skoler. Hvad om Italienerne gjorde Tysk til Hoved-Sproget i alle Italiens lærde
Skoler! Der fortælles om vore gamle Fædre, at de selv opfødte Fenris-Ulven.
Men vi har selv opammet Tyskheden i vort Land; og den Slægt, som nu lever,
135 skal tilstaae, at Tyskerne hos os er af Ulve-Natur; thi de opæde de Danske Faar.
Men naar Faarene opfede Ulven, blive de lagte øde af Ulven. Kun den
Fremmede, som kan gjentage Ruths Ord: "Dit Folk er mit Folk, Din Gud er
min Gud", hører os til.

140 Det Folk, som lukker sine Fiender ind, men lader sine Venner staae udenfor,
gaaer tilgrunde. Men vi have selv næret Tyskheden iblandt os, og tilsidesat
Danskheden; og Vorherre, den eneste fuldtro Ven, der har besøgt os tidligt og

sildigt, for at fæste Bolig i vore Hjerter, ham har vi ikke skjønnnet paa; vi har ikke
145 givet Herren vore Hjerter. Vi har ingen rigtig Tro og Tillid til Vorherres
Kjærlighed og Almagt. Træet kjendes paa sine Frugter; men et Folk fjendes paa
sine Ledere, paa de Ledere og Førere, som Folket selv vælger. Men naar vi
betragte de Ledere og Førere, som Folket selv vælger til Sogneraad, til Amdtsraad
og Rigsraad, og Førerne i Bladene, maa vi bekjende, at vi spørge ikke først og
150 sidst efter gudfrygtige Mænd, og — at Guds frygt er ingen Anbefaling i vort
Folke-Liv. Bliver en troende Mand valgt, skeer det snarere, uagtet han er
troende, end fordi han er troende. Vi har lukket vore Fiender ind, men
Vorherre, der raader for Lykken og Velsignelsen, lade vi staae udenfor. Vi har
opelsket Tyskheden iblandt os, og vi har ikke kjendt eller forstaaet vor
155 Besøgelses-Tid; vort Land er fuldt af Vantro og af Hoerkarle og af Folk, som
paakalde Djævelen!! Men hører og betænker: Herren vor Gud har ogsaa givet os
i de tyske Røveres Hænder; thi de havde jo ingen Magt over os, dersom den ikke
var dem givet herovenfra. Synden er Folkenes Fordærvelse!!— ”Skulde de nu
spørge: Hvorfor handler Herren vor Gud saaledes med os? skal Du svare dem:
160 Ligesom I forlod mig, og tjente de Fremmedes Guder i Eders Land, saa skal I nu
tjene de Fremmede i et Land, som ikke er Eders;” saa staaer der skrevet (Jer. 5,
19), og dette Ord er nu gaaet i Opfyldelse paa Sønderjyderne; thi Landet, hvori
disse vore Brødre bygge og boe, er ikke længer vort. Men, dersom vi mene, at
disse vore Brødre vare Syndere fremfor os, siden de har maattet lide dette, svarer
165 Herren: ”Dersom I ikke omvende Eder, skal I Alle ligesaa omkomme.” Og vi
veed jo godt, at vi har Alle været bange for, at Tyskerne skulde komme til os
med, og gjøre ved vore Byer, hvad de gjorde ved Dybbøl-Skandser.

”Den, som skjuler sin Synd, skal ikke finde Lykken; men den, som bekjender sin
170 Synd, og forlader den, skal finde Barmhjertighed.” ”Dersom vi bekjende vore
Synder, er Gud trofast og retfærdig, saa han forlader os Synderne, og renses os
fra al Uretfærdighed.” Lader os Alle skrifte og bekjende: Herre, vi har været
troløse imod Dig, og vi har løbet efter de Fremmede! vi faae, hvad vi have
fortjent!

175 Evangeliet, vi har for os, er et Maleri, og paa dette Maleri er der tvende
Hovedfigurer, **Mennesket, der faldt iblandt Røvere, og den barmhjertige
Samaritan.** Men I, som gjenkjende Eder selv, saavelsom Guds Menighed og
vort Folk i det Menneske, som faldt iblandt Røvere, og som dernæst
180 fremkomme for Gud med det Suk: Gud vær mig Synder naadig! Gud vær Din
Menighed naadig! Gud vær det Danske Folk naadig! betragter Samaritanen! Thi

Samaritanen kom og saae Mennesket, som var falden iblandt Røvere; og Samaritanen gik ham ikke forbi; men Samaritanen ynkedes inderligt over ham, 185 gik hen til ham, forbandt hans Saar, og kom Olie og Viin derudi. Men ved dette skjønnede og trøstefulde Billede afmaler Herren os sig selv med al sin inderlige Barmhjertighed; at vi ret maatte faae Lyst og Mod til at omvende os til Herren. Men den Slægt, som nu lever, skal tilstaae, at vi trænge til Barmhjertighed, og at vi trænge til Vorherres Jesu Christi Barmhjertighed; thi "Vældige og Krigere og 190 Høvdinger, Raadgivere og Kloge Folk ere borttagne af vort Land"; vi kan ikke hjælpe os selv; og denne Verdens Stormagter, de see paa os, og de gaae os forbi. Men dette er Evangeliets Prædiken, at Vorherre Jesus Christus seer det Danske Folk, som er falden iblandt Røvere; og Vorherre Jesus Christus, han gaaer os ikke forbi; men han ynkes inderligt over os; og han kommer til os; og han 195 forbinder vore Saar, og kommer Olie og Viin derudi; kun at det Danske Folk ikke vil støde Herren vor Gud fra sig, men indflye til hans Barmhjertighed. Og dette er Evangeliets Prædiken, at den barmhjertige Jesus Christus er ikke langt borte, men nærværende; thi ved den hellige Daab og ved den hellige Nadver staaer Vorherre Jesus Christus midt iblandt os. Og han har Olie og Viin for alle det 200 Danske Folks Smerter. Men i Kraft af Herrens Ord til os, i den Hellige Daab, idag at annamme fuldkommen Omvendelse og fuld Syndernes Forladelse **af Vorherre selv**, det læger; men, at æde Herrens Kjød og at drikke Herrens Blod, hengivet og udøst for os til Syndernes Forladelse, det styrker Sjæl og Legeme til at naae til de Retfærdiges Opstandelse.

205 Dyrebare Venner! Lader os ikke glemme det Maleri, vi idag har hørt om; thi vi trænge Alle til Trøst. Men det trøster Hjertet at see Herren bøie sig ned over det Danske Folk; thi han bøier sig over os, — ikke for at knuse os — men for at helbrede os, at vi maa fortsætte Reisen. Dyrebare Venner! Lader os indflye til 210 Jesu Christi Barmhjertighed! Qvinder og Børn, Høvdinger og Menige, lader os indflye til Vorherres Jesu Christi Barmhjertighed! og lader os holde fast paa Herren, til han velsigner os; thi han er et Tilflugtssted imod Stormen og et Skjul imod Uveir.

215 Paa det Sidste komme vi Alle til at ligne Mennesket, som faldt iblandt Røvere. Lader os derfor bede den Hellig-Aand, at han, i vort Hjerte, vil male et rigtigt deiligt Billede af den barmhjertige Samaritan; og lader os bede den Hellig-Aand, at han vil bevare dette Billede i vort Hjerte, og at dette Billede maa blive os kjærere og kjærere, som Tiden strider; at vi aldrig maa slippe Jesum af vore 220 Hjerter, for vi see ham klarligen i det evige Liv.

Amen!

225

Kilde

Rørdam, Peter: Prædiken paa trettende Søndag efter Trinitatis 1864. København: Th. Michelsen & Tilliges Forlag, 1864. Digitaliseret af det Kongelige Bibliotek

Kildetype

Digitalt manuskript

230

Tags

13. søndag efter trinitatis, Den anden slesvigske krig 1864, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1800-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/peter-rordams-praediken-13-sondag-efter-trinitatis>

235

240

245

250

255